

המבקשת:

סיטי לייף סטייל בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד אלדד אפרוני
מרחוב ועידת קטוביץ' 6, תל אביב, 6230408
טלפון: 03-5238988; פקס: 03-5238978

-נגד-

המשיבים:

1. אורי לימור

2. יעל שפיגלמן

ע"י ב"כ עוה"ד יעקב שפיגלמן ו/או עמית עידו
ממשרד יעקב שפיגלמן ושות' – עורכי דין
מרחוב ז'בוטינסקי 7, מגדל משה אביב, קומה 54
רמת גן, 5252007
טלפון: 03-6114141; פקס: 03-6114142

3. גרופר קניות חברתיות בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד גד טיכו ו/או ישי שידלובסקי אור
ממשרד כספי ושות' – עורכי דין ונוטריונים
מרחוב יעבץ 33, תל אביב 65258
טלפון: 03-7961000; פקס: 03-7961001

4. ידיעות אינטרנט (ש.ר.)

ע"י ב"כ עוה"ד חגי דורון ו/או תומר
שוירמן ו/או שלי לוין
ממשרד ש. הורוביץ ושות' – עורכי דין
מרחוב אחד העם 31, תל אביב, 6520204
טלפון: 03-5670700; פקס: 03-5660974

5. היועץ המשפטי לממשלה

ע"י ב"כ עו"ד מפרקליטות המדינה
מרח' קרית מדע 5, בניין B3 קומה 5
הר חוצבים, ירושלים 97776
טל': 02-6362024; פקס: 02-6467624

עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 28.11.2018, מוגשת בזה עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה.

2. המבקשת מערערת על החלטת בית המשפט קמא לאשר את ניהול תביעת המשיבים 1-2 כייצוגית. המבקשת והמשיבות 3-4 הן מפעילות של אתרי מרשתת בהם מוצעים לציבור שוברים שונים לרכישת מוצרים ושירותים אצל עוסקים שונים. המשיבים 1-2 טענו, כי המבקשת הפרה את הוראות סעיף 14 לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981 (להלן: "**חוק הגנת הצרכן**"), שעניינו "תווי קניה", בכך שהגבילה את תוקפם של השוברים המוצעים לתקופה קצרה מהתקופה המינימלית של 5 שנים שקובע סעיף זה. המשיבים 1-2 צירפו לבקשת האישור דוגמאות רבות של שוברים שתוקפם הוגבל לתקופה של שנתיים.
3. המשיבה 4 הגיעה להסדר פשרה עם המשיבים. היועץ המשפטי לממשלה התנגד להסדר הפשרה, וטרם התקבלה הכרעה בבקשה לאישור ההסדר. בית המשפט קמא אישר את ניהול התביעה נגד המבקשת ונגד המשיבה 3 כתובענה ייצוגית. המשיבה 3 לא הגישה בקשת רשות לערער על ההחלטה המאשרת את התביעה נגדה.

4. סעיף 14 לחוק הגנת הצרכן קובע:

"(א) בסעיף זה, "תו קניה" – כרטיס או מסמך הנרכש בכסף או בשווה כסף, המאפשר לאוחז בו לרכוש טובין או שירותים אצל עוסק, בסכום הנקוב בו, למעט כרטיס או מסמך המיועד לשימוש בעבור סוג מסוים של מוצר או שירות בלבד.

(ב) מנפיק תו קניה המבקש להגביל את תוקף תו הקניה שהוא מנפיק יציין על גבי תו הקניה, באותיות ברורות ובאופן בולט, נוסף על שמו, גם את מועד ההנפקה ואת מועד פקיעת התוקף, ובלבד שתקופת תוקפו של התו לא תפחת מחמש שנים ממועד ההנפקה; ואולם ניתן נגד מנפיק תו קניה צו פשיטת רגל או צו פירוק, לא יוכל האוחז בתו לרכוש באמצעותו טובין או שירותים ממועד מתן הצו.

(ג) הסכום הנקוב בתו הקניה יהיה אחיד לגבי כל העוסקים המנויים בו.

(ד) עוסק שנתן לצרכן שובר זיכוי כעודף בשל מימוש תו קניה יאפשר שימוש בשובר הזיכוי בכל אחד מסניפיו, ואולם הוא רשאי להגביל את השימוש בשובר הזיכוי בסניף הנושא שם מסחרי אחר.

(ה) על אף האמור בסעיף 14(א)(5), עוסק שנתן לצרכן שובר זיכוי כנגד החזרת מוצר שנרכש בתו קניה, רשאי להגביל את האפשרות לממש את שובר הזיכוי באותם תנאים מגבילים המופיעים על גבי תו הקניה, ובלבד שיופיעו על גבי השובר.

(ו) השר, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לעניין תווי קניה, ובכלל זה לעניין תנאים מגבילים את אפשרות מימושם, בין השאר בסוגי מכירות או לגבי בעלי הנחות קבועות אצל עוסקים או בבתי עסק מסוימים."

5. לטענת המבקשת, השוברים נושא התביעה אינם תווי קניה אלא קופונים ולפיכך סעיף 14 אינו חל עליהם והיא הייתה רשאית להגביל את תוקפם לתקופה קצרה מהתקופה המינימלית של חמש שנים. המבקשת טוענת, כי השוברים באים בגדר הסייג שבסעיף 14 המוציא מתחולתו "כרטיס או מסמך המיועד לשימוש בעבור סוג מסוים של מוצר או שירות בלבד". עוד טוענת המבקשת, כי השוברים הם לפי מהותם קופונים ולא שוברי קניה גם משום שהם נושאים מאפיינים אחרים של קופונים: האחד – שהם אינם מאפשרים רכישה אצל מספר עוסקים אלא אצל עוסק אחד בלבד; השני – שלא ניתן לממשם לשיעורין. נוסף על כך

המבקשת טוענת כי היא משמשת פלטפורמה פרסומית בלבד, שבמסגרתה מוצעות הצעות של ספקים שונים ואין היא המנפיקה של השוברים. כמו כן טענה, כי היא אינה בגדר עוסק משום שאינה מוכרת בעצמה נכס או שירות, ולבסוף, כי המשיבה ידעה או היה עליה לדעת שהיא רוכשת קופון שתוקפו מוגבל ולא תו קנייה.

6. באשר לפרשנות סעיף 14ח מוסיפה המבקשת, כי האפשרות לרכוש סוגים שונים של מוצרים או שירותים אינה הופכת קופון לתו קנייה (סעיף 60 לערעור). עוד לטענתה, ההבדל בין תו קנייה לקופון אינו מתבטא רק בסייג להגדרת תו קניה בסעיף 14ח, אלא במהות שונה המתבטאת באלה: בתו קניה ההנחה היא נמוכה בשל תקופת תוקפו הארוכה. בקופון, לעומת זאת, ניתנת הנחה גדולה בשל תקופת תוקפו הקצרה. ועוד לפי הטענה, תווי קנייה נמכרים לגופים גדולים כגון ועדי עובדים ומעסיקים גדולים, בעוד ששוברי המבקשת מיועדים לאדם יחיד.

7. כאמור, בית המשפט קמא אישר את ניהול התובענה כייצוגית וקבע, כי השוברים של המבקשת כפי שהודגמו בבקשת האישור הם בגדר תווי קניה. עוד קבע, כי המבקשת מפרסמת את השוברים וגובה את התשלום עבורם, שממנו היא נוטלת את עמלתה ומעבירה את היתרה לעוסק. לפיכך, לא ניתן לקבוע כי היא אינה מנפיקת השוברים ובוודאי שיש לראותה כעוסק. למשיבה שיקול דעת להתיר שימוש בשוברים לאחר תקופת תוקפם ולפיכך הטענה שאינה המנפיקה היא בעייתית, ובכל מקרה הסעדים המבוקשים בתביעה רלוונטיים כלפיה. כמו כן נקבע, כי באתר של המבקשת נמכרים גם מוצרים שלה. נקבע, כי הוראת הפטור לגבי המוצרים ותנאי מכירתם המצויה בתקנון אינה מועילה למבקשת, משום שהוראת חוק הגנת הצרכן היא קוגנטית. בית המשפט קבע, שלא הוכחה הטענה שקביעת תוקף של 5 שנים תמוטט את עסקי המבקשת וכן קבע, כי טענת המשיבה בדבר מדיניותה להעניק לאחר חלוף התוקף הקבוע בשובר זיכוי לרכישה ממוצרי האתר אינה מתיישבת עם הטענה להתמוטטות עסקיה.

8. עיקר ההחלטה מוקדש לפרשנות הסייג להוראת סעיף 14ח. ההחלטה סוקרת את השוברים שצורפו לתביעה. נקבע, כי רובם ככולם מאפשרים רכישה של כלל או עיקר המוצרים או השירותים המוצעים בידי בית עסק אחד, וכי ההגבלה לבית עסק אחד, המציע שלל מוצרים, אינה כשלעצמה 'סוג מסויים' או 'שירות'. נקבע כי הגיונו של סעיף 14ח, שהוסף בתיקון 36 לחוק, הוא להגן על לקוחות מפני מצב שבו שובר שרכשו תמורת כסף נעשה כעבור זמן קצר חסר ערך וכי הגנה זו יפה גם לתווים המשווקים בידי רשתות שיווק וגם לכאלה הנמכרים באתרי המשיבות לבקשת האישור. עוד נקבע, כי הסייג נועד להגן על העוסק מפני כבילתו במשך תקופה ארוכה למחיר מסויים של מוצר או שירות (המחיר ששולם בעבור הקופון המזכה במוצר או בשירות), כבילה שעלולה לפגוע בו אם מחיר המוצר או השירות או התשלומות לאספקתו עלו שלא כמו שובר המקנה זכות למוצר או שירות, כבילה ארוכת זמן של העוסק בשובר הניתן למימוש למגוון מוצרים בסכום הנקוב בו לא תביא לפגיעה בעוסק, כי במצב של עליית מחירי המוצרים יישחק ערכו.

9. עוד נקבע בהחלטה, כי מפרוטוקול דיוני ועדת הכלכלה עולה שבמהלך הדיונים הוצע להוציא מהגדרת 'תו קניה' שוברים המיועדים לשימוש אצל עוסק אחד, כדי להחריג קופונים ו"גרופונים", אך נוסח זה לא אומץ והסייג הוגבל למוצרים או שירותים מסוג מסויים. עוד נקבע, כי החרגת מוצרים מסויימים מהשובר אינה מוציאה אותו מגדר 'תו קניה'. כמו כן נקבע, כי ברור ששובר לארוחת בוקר במחיר מסוים אינו בגדר תו קניה. בית המשפט מצא תמיכה לפרשנות שניתנה על ידו לסייג שבסעיף 14ח, גם בחוות דעתה של היועצת המשפטית של הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן, עורכת הדין חנה ויינשטוק-טירי, שפורסמה באתר המרשתת של הרשות בעקבות תיקון 36 לחוק, **בה נאמר כי הגדרת תו קניה אינה מוציאה שובר המיועד לקניה מעוסק אחד.**

10. בית המשפט דחה את טענת המבקשת לפיה מהאבחנה שעושה חוות הדעת בין תו קניה לקופון, נובע שסעיף 14ח אינו חל על השוברים של המבקשת. נקבע, כי חוות הדעת הגדירה קופון כשובר המיועד לרכישת סוג מסויים של מוצר או שירות, וכי המונח קופון הוא הגדרת "נוחות" שאינה מופיעה בחוק. עוד הפנה בית המשפט קמא להחלטת בית המשפט המחוזי מרכז בת"צ (מרכז) 29864-09-14, **גולן נ' תפוז נט** (פורסם בנבו, 9.1.2017), שקבעה כי הרציונל להחרגת שוברים מסויימים מתחולת סעיף 14ח הוא "שמדובר בזכות לשירות או למוצר בעל שווי שעשוי להשתנות עם הזמן". בית המשפט הוסיף, כי במקרה הנוכחי רציונל זה אינו מתקיים כלל כי המדובר בשובר המאפשר רכישה ממגוון מוצרי החנות. עוד נקבע, כי המאפיינים המיוחדים שהמבקשות מייחסות לתו קניה (אינם ניתנים לשיחזור, ניתנים לניצול לשיעורין, שיעור ההנחה בהם נמוך, קהל היעד שונה) אינם מופיעים בהגדרה שבחוק, ואין רציונל המצדיק הבחנה, בין שוברים שיש להם מאפיינים נוספים כאמור, לבין השוברים של המבקשות. כמו כן הוסיף בית המשפט, כי ההוראות שבסעיף 14ח, לפיהן תו קניה ניתן לניצול לשיעורין ואחרות קובעות את החובות המוטלות על מנפיק תו קניה ולא את הגדרת תו קניה. כך למשל, תו העונה להגדרת תו קניה, חלה על העוסק החובה לאפשר ניצולו לשיעורין.

11. בערעורה חוזרת המבקשת על עיקרי טענותיה בבית משפט קמא ובהן הטענות, כי השוברים מוגבלים למוצרים או שירותים מסויימים, כי שובר המוגבל לעוסק אחד אינו תו קניה, כי שוברים בעלי מאפיינים מסויימים שהיא מכנה בשם "קופון" אינם באים בגדר תו קניה, כי הגדרת תו קניה בסעיף 14ח לחוק אינה ממצה, ועל תו הקנייה לעמוד במאפיינים נוספים שהיא מונה.

דיון

12. עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי ההחלטה על הנמקותיה היא נכונה ואין מקום להתערב בה. החרגת בסיפת סעיף 14ח עניינו בתו המקנה זכות לרכישת מוצר או שירות מוגדר, בתמורה לתשלום ששולם עבור התו, כגון כרטיס לסרט, טיפול ספא מסוג מסויים וכיוצא בזה. זאת, בשונה מתווי קניה המאפשרים קניה

עד לסכום הנקוב בהם. העובדה שתו קניה מיועד לשימוש אצל עוסק אחד או שמפורטים בו מיגוון מוצרים שניתן לקנות בו אינה מכניסה אותו בגדר החרגה. היועץ המשפטי לממשלה יפרט להלן את הטעמים לכך.

13. השאלות העיקריות המתעוררות בהליך זה הן מהי פרשנותו של הסייג שבסיפת סעיף 14ח, והאם השוברים של המבקשת באים בגדרו של הסייג האמור.

משמעות הסייג שבסעיף 14ח

14. בבקשה לאישור התובענה הייצוגית נטען, כי המבקשת משווקת באתר שלה תווי קניה לרכישה של מגוון מוצרים או שירותים, והיא מגבילה את תוקפם לתקופות קצרות של שבועות אחדים בלבד (סעיף 15 לבקשת האישור וסעיף 4 לתצהיר המבקשת בבקשת האישור). לבקשה צורפו דוגמאות רבות לשוברים כאלה (וראו תיאור שוברי המבקשת בסעיף 15 לבקשת האישור וראו השוברים של המבקשת בנספח 3).

15. מעיון בשוברים עולה, שמצויין בהם "שווי" שהוא הערך הנקוב שלהם. לצד זה מצוין המחיר ששולם בעבורם ואחוז ההנחה שמשקף הערך הנקוב. בשובר מצויין שם בית העסק בו ניתן לממש את הקופון ותיאור אפשרויות הניצול של השובר.

16. כך למשל צורפו לבקשת האישור:

- שובר בעל ערך נקוב של 100 ש"ח, למימוש עבור כל קולקציות התכשיטים, הביגוד, מוצרי הנייר והמוצרים לבית בארבע חנויות הרשת ובחנות האון ליין של שלומית אופיר (בתוקף עד 8.2.2016);
- שובר בעל ערך נקוב של 40 ש"ח "למימוש לתפריט המצוין של מסעדת סושה, urban susha" (בתוקף עד 14.6.2016);
- שובר זוגי בעל ערך נקוב של 180 ש"ח למימוש ב"תפריט העשיר" במסעדת אונו הכשרה של השף ניצן רן (בתוקף עד 16.5.2016);
- שובר ל"תפריט העשיר" של מסעדת אלגאוצ'ו ברמת גן (בתוקף עד 31.5.2016);
- שובר ל"תפריט העשיר" של הביסטרו האיכותי "הרובע השישי" (בתוקף עד 30.4.2016);
- שובר בעל ערך נקוב של 100 ש"ח למסעדת שף "איטליה בתחנה" (12.5.2016).

17. כדי לקבוע אם סעיף 14ח חל על השוברים, יש לבחון את הגדרת "תו קניה" בסעיף זה. אין מקום לחפש הגדרה חיצונית ל"תו קניה", כפי שעושה המערערת, מקום שהמחוקק הגדיר אותו בחוק עצמו.

18. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, השוברים של המשיבה, המתוארים לעיל, הם בגדר כרטיס או מסמך הנרכש בכסף או בשווה כסף, המאפשר לאחוז בו לרכוש טובין או שירותים אצל עוסק בסכום הנקוב בו. כלשון הרישא של הגדרת תו קניה.

19. סיפת ההגדרה מוציאה מתחולת הסעיף "כרטיס או מסמך המיועד לשימוש בעבור סוג מסויים של מוצר או שירות בלבד". הנתבעת טוענת, כי השוברים באים בגדר הסיפא משום שהם מוגבלים לעוסק אחד, ומשום שלפי האמור בהם הם מיועדים לשימוש למוצרים מסויים. עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי טענות אלו אינן נכונות.

20. שובר הבא בגדר הסייג יקרא להלן גם "קופון". במילים "תו" "שובר" תהא הכוונה לכרטיס קניה מכל סוג, לרבות "תו קניה" ולרבות "קופון".

21. הטענה בעניין ייעוד לעוסק אחד אינה מתיישבת עם המילים "אצל עוסק" ברישת ההגדרה. משלא נאמר "אצל עוסקים" אין בסיס לטענה שעל מנת שיהיה מדובר בתו קניה, עליו להיות מיועד לעוסקים רבים. מובן, כי הסייג של ייעוד "לסוג מסויים של מוצר או שירות בלבד" אינו מתממש רק בשל כך שהשובר מיועד לעוסק אחד, כגון בר, ביסטרו, בית קפה אחד או מסעדה אחת.

22. לאמיתו של דבר, השוברים של המבקשת 1 כלל אינם מעוררים את הצורך לפרש את הביטוי "לסוג מסויים של מוצר או שירות בלבד", משום שממילא השימוש בהם הוא למגוון המוצרים של כל אחד מהעוסקים. אפילו אם היה השובר מחריג מוצרים מסויים אצל העוסק, לא היה בכך כדי להפוך את השובר לכוזה המיועד לסוג מסויים של מוצר או שירות. מכל מקום, החרגה כזו אינה קיימת בשוברים.

תכלית הסייג שבסעיף 14ח

23. תחילה יפנה היועץ המשפטי לממשלה לדיוני ועדת הכנסת בהצעת החוק, לאחר שאושרה בקריאה הראשונה: בישיבה הראשונה של הוועדה הועלו הצעות להגבלה לתווים של רשתות או של מוצרי מזון, ואלה נפסלו על ידי המשתתפים. בהמשך הדברים נדרשו חברי הוועדה להגדרה המתאימה להחרגות – קופונים לארוחה מסוימת, העדר ערך נקוב, שינוי מחיר עם שינוי הזמן, קופון למוצר ספציפי.

24. לענין זה ראו פרוטוקול מספר 778 משיבת ועדת הכלכלה יום רביעי, י"ג באדר התשע"ב (7 במרץ 2012) (נספח 1 לתגובת המבקשים לתשובת המשיבות לבקשת האישור):

חבר הוועדה אלכס מילר: " --שנותן קופון לארוחה זוגית, שלא יקרה מצב שפתאום הארוחה הזוגית הזאת לכל יום--"

עו"ד יורם ארן: "יועץ לרשות ההסתדרות לצרכנות: לא, אבל הגרופון הזה יש לו תוקף. היו"ר כרמל שאמה-הכהן: "לגרופון אין ערך כספי נקוב. יש לך זכות לקנות מוצר במסגרת קנייה."

אלכס מילר: " --או שנגיד באילת מישו זכה בחדר זוגי בחור, הרי מובן שהשווי של חדר זוגי בחור לא השווי של חדר זוגי ב--"

אלכס מילר: "תווים עם הכסף, על זה אנחנו מדברים"

25. בישיבה השניה, מיום 16.10.2016, הציעה היועצת המשפטית לכנסת את הנוסח שאושר בסופו של דבר,

בצינה כי:

"הכוונה הייתה בעצם לא להחיל את הוראות הסעיף המוצע על מה שידוע היום כקופונים למיניהם שכל המסחר בהם מבוסס על אפשרות לרכוש זכות למוצר מסוים או לשירות מסוים בסכום ידוע ושניתנים לניצול בפרק זמן ידוע מראש".

26. יש בדברים אלה גילוי דעת ברור ומוסכם של המנסחים, באשר לכוונתם.

27. ראו הדברים במלואם בפרוטוקול מספר 91 משיבת ועדת הכלכלה. יום רביעי, י"ב בחשוון התשע"ד (16 באוקטובר 2013) (נספח 2 לתגובת המבקשים לתשובת המשיבות לבקשת האישור):

"אתי בנדלר (ייעוץ משפטי):

בסעיף שהציע חבר הכנסת שטבון יש חמישה סעיפים קטנים. לגבי סעיף קטן (א) שמכיל את ההגדרה של "תו קנייה" – הוועדה אישרה את הסעיף הקטן הזה בתיקון אחד, כך שתו קנייה לא ייחשב לצורך העניין "כרטיס או מסמך המיועד לשימוש לסוג מסוים של מוצר או שירות בלבד". הכוונה הייתה בעצם לא להחיל את הוראות הסעיף המוצע על מה שידוע היום כקופונים למיניהם שכל המסחר בהם מבוסס על אפשרות לרכוש זכות למוצר מסוים או לשירות מסוים בסכום ידוע ושניתנים לניצול בפרק זמן ידוע מראש.

היו"ר אבישי ברוורמן:

כרגיל, עורכת הדין בנדלר, דברייך דברי אלוהים חיים, ואנחנו מקבלים אותם בהסכמה ובאהבה."

28. כידוע, קופונים למוצר במחיר מסויים עשויים להיות מיועדים למוצר מוגדר אחד או לסוג של מוצר כגון טיפולי ספא שונים, ארוחות זוגיות שונות וכיוצ"ב, ולכך, כך נראה, מכוונת הלשון "סוג של מוצר או שירות".

29. ההבדל בין תו קניה לבין תו או כרטיס, שמוחג בסיפא של סעיף 14ח, הוא שבתו קנייה הצרכן רוכש, כנגד המחיר ששולם על ידו, ערך קניה בש"ח, במקום או מקומות מסויימים, ואילו במה שאינו תו קניה הצרכן רוכש זכות לקבלת מוצר או שירות מסויים ולא ערך בשקלים. כך למשל, בתו קניה ששולם עבורו 100 ש"ח, הצרכן רוכש זכות קנייה בדרך כלל בערך גבוה יותר, למשל 120 ש"ח, ואילו בקופון (הסייג לסעיף 14ח) הצרכן עשוי לרכוש בתמורה ל-100 ש"ח זכות לארוחת בוקר זוגית. לפיכך נוקט הסייג בלשון "המיועד לשימוש בעבור סוג מסוים של מוצר או שירות בלבד".

30. קופון המעניק זכות לארוחת בוקר (שבדרך כלל נרכש בהנחה מהמחיר המקובל באותה עת אצל אותו עוסק שלא באמצעות הקופון) אינו יכול לעמוד בתוקפו במשך שנים, משום שאם תגדל עלות המוצר או השירות, יהיה העוסק מחוייב להנחה גדולה בהרבה ממה שהתכוון לתת. אין זה סביר לחייב עוסק למכור מוצר מסויים במחיר מסויים במשך שנים. החשש היה שחוב כזה, עשוי לסלק מהשוק את השוברים מהסוג הזה, ולפגוע בצרכנים. לפיכך תו כזה (קופון) הוחג מסעיף 14ח.

הטבה אינה מצדיקה פגיעה מהירה של תווי קניה; ריווח לגיטימי מתו מופק מהגברת המכירות ולא

מכשלון המימוש.

31. עד כאן עמד היועץ המשפטי לממשלה על ההבדל בין תו קניה כהגדרתו בחוק לבין מה שנכנס לחריג (קופון) ומצא, כי התווים שמכרה המבקשת הם תווי קניה ואינם מוצאים מתחולת סעיף 14ח באמצעות הסיפא לסעיף.

32. כעת יעמוד היועץ המשפטי לממשלה, על אי ההוגנות הנובעת מקביעת תקופת תוקף קצרה לתווי קניה, וכן יתייחס לטענת המערערת כי ההטבה הגלומה בתווי הקניה (קביעת ערך גבוה ממה ששולם) היא המצדיקה פקיעת תוקף מהירה.

33. לשם כך יתייחס היועץ המשפטי לממשלה לבסיס העסקי של מכירת תווי קניה. כדי לפשט את הדברים, יתמקד היועץ המשפטי לממשלה ביחסים שבין הצרכן – מצד אחד לבין המנפיק והספק יחד – מצד שני (אלה יכוננו יחדיו בשם "עוסק", מבלי להכנס למערכת היחסים בין המנפיק לעוסק). לפיכך, לשם הדוגמא תובא התייחסות אל מצב שבו אין מנפיק וספק, אלא אך גוף אחד המנפיק את התווים למימוש אצלו, שיקרא עוסק.

34. תווי קניה נמכרים בדרך כלל, כדי לעודד את הצרכנים לרכוש ממוצרי העוסקים. הטעם למתן ההטבה (קביעת ערך גבוה ממה ששולם בעבור התו) הוא הרצון לעודד את הרכישות ולהגדיל את היקף המכירות. בדרך כלל, אין כל הגיון צרכני בהמרת כסף לתווים ללא הטבה. הריווח המופק מהגדלת המכירות הוא ריווח לגיטימי. ההטבה אמורה להיות תואמת את הריווח הזה. ככל שההטבה תהיה גדולה יותר, הביקוש לתווי הקניה יגדל והיקף המכירה יגדל. אין כל הצדקה לקביעת תוקף קצר לתו קניה, שכן מדחיה בניצול תו הקניה נפגע הצרכן, והעוסק נהנה דווקא מדחיית מועד אספקת המוצר. קביעת תקופה קצרה למימוש התווים, משרתת אינטרס פסול של הפקת רווחים מכשלונו של הצרכן לממש את המוצר בגדר התקופה שנקבעה. במקרה כזה הצרכן מאבד את מלוא התמורה ששולמה בעד התווים. זהו ריווח שאינו לגיטימי. הוא לא משרת אינטרס לגיטימי של העוסק, ואין בו מבנה הוגן של "קח ותן". יש בו מבנה עיסקה לא הוגן בו כביכול ניתנת לצרכן הטבה, כדי לעודד אותו להיכנס לסיכון של אובדן מלוא התשלום ששילם. תווי קניה אמורים לעודד את הצרכן להגדיל את קניותיו ולא לעודד אותו לסכן את כספו.

35. כך במצב בו העוסק הוא גם מנפיק התווים.

36. כאשר יש מנפיק וספק, הדברים אינם שונים. במצב שבו התווים לא ממומשים, כספם של הצרכנים ששולם לשווא, ללא תמורה, נותר אצל מי משניהם (המנפיק והספק) וכלל הנראה אצל המנפיק. לענייננו אין חשיבות לשאלה מי משניהם מקבל את כספי התווים שלא מומשו.

37. לסיכום, תווי קניה שלפיהם מאבד הצרכן את כל מה ששילם בחלוף זמן קצר, מביאים – כאשר התווים לא ממומשים במועד – לעשיית עושר קיצוני (100% התמורה) של המנפיק (או העוסק) על חשבון הצרכן ללא הצדקה.

38. הדחיה במימוש התווים משמעה דחיה באספקת המוצר או השירות. דחיה כזו אינה פוגעת בעוסק, ולכאורה מניבה ריווח למי שמחזיק בכספים ששולמו על ידי הצרכנים. החוק קבע תקופה מינימלית בלבד, ולא אסר מכל וכל על הגבלת תוקף תווי הקניה.
39. התכלית של ההסדר שבסעיף 14ח מצדיקה את החלתו על כל תו המעניק כח קנייה בערך נקוב, בלי קשר למידת הגיוון של המוצרים או השירותים שניתן לרכוש תמורתו, שכן הדחיה במימוש תו המוגבל לערכו הנקוב אינה פוגעת במנפיק או בספק המוצר או השירות.
40. שונה מכך תו המעניק זכות למוצר או שירות (קופון). ההיגיון העיסקי של תו כזה הוא הענקת הנחה על מחיר המוצר או השירות המסויים הנקוב בו. אי הגבלה בזמן של ההנחה על מחיר המוצר עלולה לפגוע במנפיק או בספק המוצר או השירות אם יחול שינוי במחיר אותו המוצר.
41. מובן שפקיעת תוקפם של קופונים המעניקים זכות למוצר או שירות מסויים כעבור זמן קצר, פוגעת גם היא בצרכן המאבד את כל מה ששילם (בדיוק כמו תו קניה). הפתרון שנותן סעיף 14ח אינו מתאים לקופונים ולכן הסעיף מחריג אותם. היועץ המשפטי לממשלה לא ידרש לשאלה מה הן זכויות הצרכן והמנפיק על פי הדין הכללי, שכן שאלה זו אינה מתעוררת כאן.
42. מכל מקום, דינו של תו כזה אינו מתעורר במקרה הנוכחי, בו מדובר בתווים המיועדים לרכישת מיגוון המוצרים של העוסק.

מענה לטענות נוספות של המערערת.

43. אין בסיס לטענה שישנם מאפיינים נוספים על אלה שקבועים בסעיף 14ח, שצריכים להיות בתו קניה, על מנת שהסעיף יחול עליו. החיובים המוטלים על מנפיק תו קניה (ניתן לעשות בו שימוש לשיעורין, תוקפו הוא לזמן ארוך ועוד) אינם יכולים להיות מאפיינים שרק בהתקיימם יחול הסעיף, שהרי הדבר מביא למעגל שוטה.
44. לסיום, יפנה היועץ המשפטי לממשלה לחוות הדעת של היועצת המשפטית של הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן, עורכת הדין חנה ויינשטוק-טירי, שפורסמה באתר המרשתת של הרשות בעקבות תיקון 36 לחוק, **התואמת את הפרשנות עליה עמד לעיל. כאמור בה, הגדרת תו קניה אינה מוציאה שובר המיועד לקניה מעוסק אחד (חוות הדעת מצ"ב כנספח 1).** ועוד כאמור בה, החריג לסעיף 14ח המכונה בחוות הדעת קופון הוא תו המעניק זכות לרכוש סוג מסויים של מוצר או שירות, והרציונל העומד מאחורי החרגתו הוא שהמדובר בזכות לרכוש מוצר או שירות מסויים, ששינויים במחירם במהלך תקופה ארוכה עלולים לפגוע במנפיק או בעוסק, מה שאין כן בתווים. אין בסיס לטענת המבקשת כאילו מחוות הדעת עולה, כי "קופון" – במובן זה שהמבקשת נותנת לו, הכולל מאפיינים נוספים על האמור בחרג – אינו בא בגדר סעיף 14ח לחוק.
45. וראו דברים אלה בחוות הדעת:

"כרטיס או מסמך המיועד לשימוש בעבור סוג מסויים של מוצר או שירות בלבד (בהנחה זו נכנה מסמך זה בשם "קופון")" (סעיף 1 לחוות הדעת).

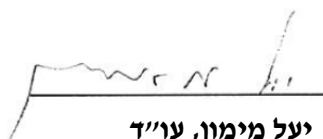
"תו קניה יכול להיות מיועד למימוש אצל עוסק אחד ויכול להיות מיועד למימוש אצל כמה עוסקים שונים והעובדה כי ניתן לממש את תו הקניה אצל עוסק אחד אינה שוללת את העובדה כי מדובר בתו קניה" (סעיף 6 לחוות הדעת).

"מהו קופון... קופון הוא מסמך (שמן הסתם נרכש בכסף או בשווה כסף) המיועד לרכישת סוג טובין או סוג שירותים הנקובים בו למשל, טיפול ספא, כרטיס זוגי לקולנוע וכו', על פי רב מעוסק מסויים. ערכו של הקופון תומחר ביחס לערכו בעת הנפקת הקופון. הטעם להחרגת הקופון מסעיף תווי הקניה הוא השוני המהותי בין השניים ואינטרסים והתמריצים הכלכליים הגלומים בכל אחד מהם. שנית, ככל שמדובר במסמך בעל ערך כספי נקוב (בין אם שולם במלואו ובין אם בהנחה) הרי שגם אם תהיה עליית מחירים במרוצת השנים, לא עשויה להיווצר פגיעה כלכלית לעוסק שכן עליית המחירים תגולם במוצרים או השירותים עצמם אותם זכאי הצרכן לרכוש באמצעות התו. יחד עם זאת, ככל שהמסמך מיועד עבור שימוש או מוצר מסוים, קביעת תקופת תוקף ארוכה ובלתי גמישה עלולה להיות בלתי סבירה ועשויה להוביל להפסד כלכלי, שכן ערכו הכספי של המוצר או השירות בתקופה זו עשוי להשתנות באופן אשר מאיין את הכדאיות הכלכלית של העוסק להנפקת הקופון" (סעיף 11 לחוות הדעת)

46. היועץ המשפטי לממשלה סבור, כי מסקנותיו של בית המשפט קמא נכונות גם באשר לטענות האחרות של המבקשת. אין ספק, כי המבקשת היא עוסק. היא גובה את הכספים מן הצרכן והוא מתנהל מולה. לפיכך, נראה כי היא המנפיקה של התווים ועל כל פנים היא לא הוכיחה אחרת. אין בסיס לטענה, כי המשיבה ידעה על התוקף הקצר של התווים שכן המדובר בהוראה קוגנטית.

47. לסיכום, עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי השוברים נושא התביעה הם תווי קניה ואין הם באים בגדר הסייג להגדרת תו קניה שבסעיף 14 לחוק הגנת הצרכן, ואין יסוד לטענות הנוספות שהעלתה המבקשת. לפיכך אין מקום להתערבות בהחלטת בית המשפט קמא.

היום,

יעל מימון, עו"ד

ממונה על עניינים אזרחיים

בפרקליטות המדינה